

Sygnatura akt I C 790/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 28-12-2016 r.

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jan Bartniak

Protokolant: Monika Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 28-12-2016 r. w Koninie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko R. S.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

1. Oddała powództwo.
2. Zasądza od powoda T. S. na rzecz pozwanego R. S. kwotę 3.617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) zł tytułem kosztów procesu.
3. Przyznaje adwokatowi K. D. od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Koninie) kwotę 4.392 (cztery tysiące trzysta dziewięćdziesiąt dwa) zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Jan Bartniak

Sygn. akt I C 790/15

UZASADNIENIE

Powód T. S. wystąpił przeciwko pozwanemu R. S. z powództwem „o nakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia woli, którego treścią jest przeniesienie własności nieruchomości, w związku z odwołaniem darowizny”(pismo pełnomocnika z urzędu powoda k.75-75v), a nadto o zasądzenie kosztów postępowania oraz „przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na rzecz pełnomocnika adwokata K. D., które nie zostały opłacone w całości ani nawet w części”. W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż umową z dnia 17.05.1995r. powód darował bratu (tu: pozwanemu) gospodarstwo rolne, położone we wsi C. o łącznej pow. 4,13ha. Po dokonaniu darowizny powód przeniósł się do Ś.. Pracował do 1998r. w oparciu o umowę o pracę. W związku z przebyłym zawałem serca powód utrzymywał się do 2013r. z przyznanej renty, a także z umów zleceń. Obecnie posiada lekki stopień niepełnosprawności. Powodowi brakuje obecnie środków do życia, nie posiada żadnych wartościowych ruchomości czy nieruchomości. Zdaniem powoda rażąca niewdzięczność pozwanego wystąpiła od 01.05.2014r. do 20.05.2015r. (k.75). Odwołanie darowizny w niniejszej sprawie jest reakcją powoda na zachowanie pozwanego, który po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy w K. w listopadzie 2014r. w sprawie o alimenty, dalej nie poczuwał się do udzielenia pomocy powodowi (k.89).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o odrzucenie pozwu. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew wskazał, że sprawa o „odwołanie darowizny” znalazła już swoje rozstrzygnięcie na mocy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 26.01.2009r. (I C (...)). Zapadł wówczas niekorzystany dla powoda wyrok. Podobnie w sprawie Sądu Rejonowego w C. w sprawie I C (...), wyrokiem z dnia 18.11.2014r. w sprawie III (...) żądanie

powoda o zasądzenie od pozwanego alimentów zostało prawomocnie oddalone. W ocenie pozwanego ponowne żądanie odwołania darowizny jest wynikiem wydania niekorzystnych dla powoda wyroków w przedmiotowych sprawach. Pozwany w uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podkreślił również naganne i zawinione zachowanie powoda, który to jest wyłącznie odpowiedzialny za pozostawanie w niedostatku. Pozwany podniósł również zarzut powagi rzeczy osądzonej oraz brak legitymacji biernej pozwanego bowiem nie jest już właścicielem przedmiotu darowizny (k.63-68).

Sąd ustalił, co następuje:

Powód otrzymał po swoich rodzicach gospodarstwo rolne zabudowane w miejscowości C. – gm. B. o pow. (...). Po zawarciu związku małżeńskiego pracował w tym gospodarstwie. Jednak w miarę upływu czasu zaczął nadużywać alkoholu i zaniedbywać swoje obowiązki rodzinne. Na dwa miesiące przed dokonaniem darowizny na rzecz pozwanego wybuchł pożar w gospodarstwie powoda. Nadpaleniu uległ dach obory i stodoły. Powód chciał sprzedać gospodarstwo. Nie było jednak chętnych. Ziemia leżało odłogiem i nie była uprawiana. Odszkodowanie za straty spowodowane pożarem otrzymał powód. Żona powoda wyprowadziła się z nieruchomości w 1994r ponieważ powód nadużywał alkoholu, używał przemocy fizycznej i wszczywał awantury (vide ustalenia poczynione w sprawie I C (...) tut. sądu).

Z uwagi na to, że powód nie był zainteresowany dalszym prowadzeniem gospodarstwa rolnego i zamierzał wyjechać ze swojej miejscowości w poszukiwaniu pracy, notarialną umową z dnia 17.05.1995r. darował swojemu bratu (tu: pozwanemu) gospodarstwo rolne zabudowane, położone w miejscowości C. – gm. B. o pow. (...). Strony nie ustanowiły żadnej służebności na rzecz powoda (k. 3-4v – cyt. akt I C (...)).

Po dokonaniu darowizny pozwany poczynił w latach 1995-2012 nakłady na gospodarstwo rolne w wysokości 111.766 zł. Wartość gospodarstwa na dzień darowizny wynosiła 118.541 zł, a aktualna wartość gospodarstwa oszacowana na potrzeby postępowania sądowego w sprawie I C (...) Sądu Rejonowego w C. wyniosła 133.022 zł.

Po wykonanej darowiznie powód wyjechał na Ś.. Osiedlił się w Ś.. Od lipca 1996r. do lipca 1998r. zatrudniony był w tzw. „ (...) przemyśłowce”. Z uwagi na nadciśnienie tętnicze powód przebywał w szpitalu w okresach od 30.09.1998r. do 13.10.1998r. i od 22.04.1999r. do 28.04.1999r. Ze względu na stan zdrowia i niezdolność do pracy jego stosunek pracy uległ rozwiązaniu. Przez okres 9 miesięcy otrzymywał świadczenie rehabilitacyjne, a następnie uzyskał prawo do renty, którą pobierał do 2001r., kiedy to został uznany za zdolnego do pracy lekkiej, przystosowanej do swoich schorzeń. Przez kolejne 2 lata powód miał orzeczone umiarkowany stopień niepełnosprawności i z tego tytułu uzyskiwał rentę socjalną w kwocie 461 zł. Jednocześnie był zarejestrowany w PUP i przez okres 6 miesięcy uzyskiwał zasiłek dla bezrobotnych w wysokości 500 zł miesięcznie. Po tym okresie pracował dorywczo, na podstawie umowy zlecenia lub bez umowy „na czarno”, wykonując pracę stróża lub pracownika ochrony, z czego otrzymywał średnio 500 zł miesięcznie wynagrodzenia. Powód posiadał okresowe orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do 31.08.2009r. Powód miał również zadłużenie wobec funduszu alimentacyjnego na kwotę ponad 50 tys zł oraz zadłużenie z tytułu niepłaconego czynszu mieszkalnego w kwocie ponad 5 tys. zł.

Powód po wyjeździe na Ś. zerwał kontakt z rodziną. Strony kontaktowały się jedynie telefonicznie np. w związku z weselem córki pozwanego w 2005r., której powód jest ojcem chrzestnym. Pozwany zaprosił wówczas powoda na ślub lecz powód nie przyjechał. Pozwany z kolei był jeden raz w Ś. w 2007r. Pojechał wówczas do powoda załatwić sprawy formalne związane z pogrzebem najstarszego brata stron (dowód: zeznania pozwanego złożone podczas rozprawy 28.12.2016 r.).

W lutym 2008r. powód powołując się na złą sytuację materialną zwrócił się listownie do pozwanego o pomoc finansową. Pozwany nie odpowiedział na skierowany do niego list. Następnie powód pismem z dnia 12.03.2008r. wniósł przeciwko pozwanemu do Sądu Rejonowego w T. „wniosek o odwołanie darowizny” (I C (...) tut. sądu). W treści wniosku powód powoływał się, iż jest w stanie niedostatku, a pozwany odmawia mu dostarczenia niezbędnych środków utrzymania. Z treści zeznań powoda złożonych na potrzeby postępowania w sprawie I C (...) powód podkreślił, że z bratem nie jest skłócony oraz że brat nie dopuszczał się wobec niego niewłaściwych zachowań, lecz nie chce mu pomóc (k.37v – akt I C (...)). Pozwany wówczas wniósł o oddalenie powództwa, wskazując przede wszystkim, że obecna sytuacja materialna powoda jest wynikiem zawinionego trybu życia powoda. W toku zeznań złożonych

do sprawy I C (...) pozwany podkreślił, że „nie powinno być tak, że jeden nie może na siebie zarobić, a drugi musi utrzymać rodzinę” (k. 86v). Wyrokiem z dnia 26.01.2009r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo. Powód wniósł apelację, która została oddalona prawomocnym wyrokiem Sadu Apelacyjnego w P. z dnia 13.05.2009r. (k.152 akt I C (...)). Z treści uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w P. wynika to że Sąd ten przyjmuje, że powód nie wykazał by jakiegokolwiek zachowania pozwanego spełniały przesłankę rażącej niewdzięczności, a tylko takie mogłyby skutkować uwzględnieniem powództwa. Powód nie tylko nie wykazał by z uwagi na swój stan zdrowia nie był w stanie pracować i samodzielnie zarabiać na swoje utrzymanie ale również powód nie wykazał aby sytuacja finansowa pozwanego pozwalała mu na udzielenie powodowi pomocy finansowej. Przede wszystkim pozwany nie miał wiedzy na temat sytuacji materialnej powoda, który po długim okresie braku jakichkolwiek kontaktów, domagając się pomocy finansowej ze strony pozwanego nie zadał sobie trudu aby spotkać się z pozwanym, a poprzestał jedynie na wysłaniu jednego listu w 2008r., w którym zawarł swoje żądanie. Skoro w takiej formie powód zwrócił się do pozwanego i to mimo, że obie strony zgodnie wskazywały, iż nie było między nimi żadnych nieporozumień, reakcja pozwanego, a w istocie jej brak, nie jest niezrozumiała, a z pewnością nie jest zachowaniem, które należałoby ocenić jako rażącą niewdzięczność (k.158-159 akt I C (...)).

Od czasu wydania ww. prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 13.05.2009r. powód z pozwanym nadal nie utrzymywali żadnych kontaktów (dowód: zeznania powoda z rozprawy w dniu 28.12.2016r.).

Bo bezskutecznej próbie odwołania darowizny powód pismem z dnia 09.03.2010r. wniósł przeciwko pozwanemu powództwo o zapłatę alimentów w kwocie po 500 zł. miesięcznie, wskazując jako podstawę żądania przepis art. 897 k.c. (vide akta sprawy o sygn. I C (...)Sądu Rejonowego w C.). Wyrokiem z dnia 22.10.2013r. Sąd Rejonowy wC.zasądził od pozwanego na rzecz powoda świadczenie alimentacyjne zgodnie z żądaniem pozwu. Pozwany wniósł wówczas apelację, która została uwzględniona, co doprowadziło do tego, iż wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 18.11.2014r. powództwo alimentacyjne na rzecz powoda zostało prawomocnie oddalone (k.460 akt I C(...)). Z treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego wK. wynika, że żądanie alimentacyjne było bezzasadne bowiem stan niedostatku został spowodowany przez samego powoda, co najmniej rażącym niedbalstwem. Powód przed dokonaniem darowizny starał się zbyć swoje gospodarstwo bo od dłuższego czasu nie chciał w gospodarstwie tym pracować. Wyrzucił maszyny i urządzenia gospodarcze. Wyzbywając się majątku stawał się niewypłacalnym przy egzekwowaniu zobowiązań alimentacyjnych, do których był obowiązany wobec dzieci i żony. Nagannym zachowaniem powoda było również nadużywanie alkoholu, którego skutkiem było pogorszenie stanu zdrowia, utrata dobrze płatnej pracy i stałego dochodu (k.486-487 akt I C(...)).

Od czasu wydania wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 18.11.2014r. powód z pozwanym nie utrzymywali żadnych relacji i nie mieli ze sobą żadnych kontaktów (dowód: zeznania powoda w charakterze strony w tym procesie).

Niezwłocznie po uprawomocnieniu się wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 18.11.2014r. powód wystąpił przeciwko pozwanemu z ponowną próbą odebrania przedmiotu darowizny, kierując tym razem do pozwanego oświadczenie o odwołaniu darowizny sporządzone w dniu 20.05.2015r. Z treści oświadczenia wynikało, że przyczyną odwołania darowizny jest rażąca niewdzięczność pozwanego, która przejawia się w tym, że pozwany obecnie pozostawia powoda samemu sobie, mimo, iż wie, że powód choruje i pozostaje w leczeniu u różnych specjalistów i nie ma możliwości stałego zatrudnienia, wobec czego pozostaje właściwie bez środków do życia (k.13-14). W odpowiedzi pozwany pismem z dnia 08.06.2015r. podkreślił, że twierdzenia powoda są bezzasadne oraz zwrócił powodowi uwagę na treść dwóch dotychczasowych prawomocnych wyroków Sądu Apelacyjnego w P. oraz Sądu Okręgowego w K., które w sposób jednoznaczny przesądziły o braku zasadności wnoszonych dotychczas przez powoda żądań wobec pozwanego (k.15).

Powód cały czas zamieszkuje w Ś. i zajmuje lokal z zasobów gminy. Zarządcą lokalu jest (...) Sp. z o.o. w Ś.. W okresie od sierpnia 2013r. do października 2013r. pracował w oparciu o pisemną umowę o pracę, zawartą z Przedsiębiorstwem Usługowym (...) C. T., J. T. Sp.j. w K., z wynagrodzeniem miesięcznym 1.403,64 zł. Do grudnia 2015r. pracował dorywczo na zlecenie przy pilnowaniu różnych obiektów z czego miał od 450-500 zł miesięcznie. Aktualnie nie posiada orzeczenia o niezdolności do pracy. Posiada natomiast okresowe orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności do 31.10.2017r. (k.79). Powód prowadzi jednoosobowe gospodarstwo domowe, nie pracuje, jest zarejestrowany w

PUP jako bezrobotny bez prawa do zasiłku od 17.04.2015r. Utrzymuje się ze zbieractwa surowców wtórnych w deklarowanej wysokości ok. 100 zł miesięcznie. Ponadto korzysta ze wsparcia Ośrodka Pomocy (...) w Ś. w formie dodatku mieszkaniowego (k.124). Do końca czerwca 2016r. dodatek ten wynosił 97,28 zł miesięcznie (k.78). Od około 7-8 lat nie utrzymuje żadnego kontaktu ze swoimi dziećmi. Powód nie zwracał się o pomoc finansową do swojej byłej żony ani do swoich dzieci (dowód: zeznania powoda).

Pozwany mieszka wraz z żoną w M., tym niemniej cały czas uprawia darowaną mu przez powoda ziemię. Pozwany z małżonką są na emeryturze. Pozwany otrzymuje ok. 2.400 zł emerytury, a jego żona ok. 1.300 zł miesięcznie. Na części powierzchni gospodarstwa rolnego we wsi C. pozwany uprawia zboże, a pozostała część została w 1996r. zalesiona. Dzieci pozwanego wyprowadziły się z domu rodzinnego i założyły własne rodziny. Pozwany leczy się na nadciśnienie i cukrzycę. Umową notarialną darowizny z dnia 03.06.2015r. pozwany darował swojej żonie własność gospodarstwa rolnego, będącego przedmiotem darowizny, której odwołania żąda w niniejszym postępowaniu powód (k.71-74).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie: akt cytowanych wyżej spraw o sygn. I C (...), Ca (...) i I C (...), decyzji Prezydenta Miasta Ś. z dnia 19.06.2015r. (k.7-7v) i z dnia 31.12.2015r. (k.78), zawiadomienia o zmianie stawki czynszu z dnia 15.05.2015r. (k.8), zaświadczenia z PUP z dnia 17.06.2015r. (k.10), skierowania na badanie diagnostyczne z dnia 02.02.2015r. (k.11), orzeczenia o stopniu niepełnosprawności powoda z dnia 11.09.2014r. (k.12) i z dnia 22.10.2015r. (k.79), oświadczenia o odwołaniu darowizny z dnia 20.05.2015r. (k.13-14), pisma pozwanego z dnia 08.06.2015r. (k.15), umowy darowizny z dnia 03.06.2015r. (k.71-74), pisma Ośrodka Pomocy (...) w Ś. z dnia 24.08.2016r. (k.124), zeznań pozwanego i częściowo zeznań powoda złożonych podczas rozprawy w dniu 28.12.2016r.

Sąd nie dał wiary zeznaniom powoda w tej części, w której twierdził, że kontaktował się w sprawie o pomoc finansową ze swoimi siostrami oraz matką i wówczas spotkał się z decyzją odmowną. Przede wszystkim należało zwrócić uwagę, że zeznania powoda były nie do końca konsekwentne. Powód jednoznacznie podkreślił, że po zakończeniu pierwszej sprawy o odwołanie darowizny nie zwracał się o pomoc finansową do pozwanego tylko wystąpił o alimenty, a potem ponownie wniósł sprawę „o odwołanie darowizny”, ponadto z jego dalszych zeznań wynikało, że chciał rozmawiać jedynie z pozwanym, to tym samym mało wiarygodnym byłaby prośba o pomoc do sióstr powoda skoro pozwany nie widział potrzeby aby co najmniej wyjaśnić u pozostałego rodzeństwa przyczyn, dla których pozwany nie chce rozmawiać z powodem. Ponadto pozwany jednoznacznie zaprzeczył aby powód kontaktował się z rodzeństwem w sprawie pomocy finansowej, co z kolei potwierdził również powód w swoich zeznaniach w toku sprawy I C (...) (k.86 akt I C (...)).

Zeznania pozwanego należało uznać za wiarygodne, tym bardziej, że już z treści uzasadnienia pozwu czy z pisma procesowego z dnia 27.04.2016r. (k.89) jednoznacznie wynikało, że głównym motywem podjęcia przez powoda ponownej próby odwołania darowizny było wydanie przez Sąd Okręgowy w K.niekorzystnego dla powoda rozstrzygnięcia w sprawie o alimenty. Powód w swoich zeznaniach również sam podkreślił, że po zakończeniu pierwszej sprawy o odwołanie darowizny nie zwracał się do pozwanego z prośbą o pomoc finansową tylko wystąpił bezpośrednio o alimenty i teraz ponownie o odwołanie darowizny.

Pozostały materiał dowodowy, szczególnie wartość dowodowa dokumentów złożonych do akt nie budziła wątpliwości Sądu co do ich autentyczności, nie była również kwestionowana przez strony.

Sąd zważył, co następuje:

Powód wniósł o odwołanie darowizny ze względu na rażącą niewdzięczność pozwanego, którą utożsamiał przede wszystkim z brakiem jakiegokolwiek pomocy ze strony pozwanego (k.4). Z zeznań powoda złożonych w toku postępowania wynikało jednoznacznie, że rażąco naganne zachowanie pozwanego wobec powoda polega na tym, że „brat nie chce mi pomóc”, a z treści oświadczenia z dnia 20.05.2015r. wynika, że pozwany pozostawił powoda samemu sobie, mimo, iż pozwany wie, że powód choruje i pozostaje na leczeniu u różnych specjalistów i nie ma możliwości stałego zatrudnienia, wobec czego pozostaje bez środków do życia (k.14).

Podstawą prawną żądania strony powodowej art. 898 § 1 k.c., który stanowi, że darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.

Przede wszystkim zwrócić należy uwagę, że przedmiotem rozważań w niniejszej sprawie nie może być powoływana przez powoda rażąca niewdzięczność pozwanego w okresie, który stanowił już podstawę wydania prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 26.01.2009r., z uwagi na powagę rzeczy osądzonej (art. 366 k.p.c.).

Pełnomocnik powoda w niniejszej sprawie w piśmie z dnia 12.04.2016r. wskazał, że rażąca niewdzięczność wystąpiła w okresie od dnia 01.05.2014r. do dnia 20.05.2015r. (k.75), a oświadczenie powoda o odwołaniu darowizny z dnia 20.05.2015r. (k.14) było reakcją na zachowanie pozwanego, który po wydaniu wyroku przez Sąd II Instancji w listopadzie 2014r. w sprawie o alimenty dalej nie poczuwał się do udzielenia pomocy powodowi (k.89). Z powyższego stanowiska strony powodowej wynika zatem pewna niekonsekwencja w określeniu zakresu swojego żądania bowiem wskazany przez powoda początkowy termin rażącej niewdzięczności pozwanego nie pokrywa się z chwilą wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w K. w sprawie o alimenty. Pomijając powyższe, należy dodatkowo zauważyć, że rzeczywistym motywem wniesionego powództwa w niniejszej sprawie jest niezadowolenie powoda oddaleniem jego powództwa wyrokiem Sądu Okręgowego w K. w dniu 18.10.2014 r., mimo korzystnego dla powoda wyroku Sądu Rejonowego w C. w sprawie o alimenty, co wynika jednoznacznie ze stanowiska strony powodowej w uzasadnieniu pozwu. Powód jak sam zaznaczył, wystąpił z pismem w dniu 20.05.2015r. o odwołanie darowizny, z uwagi, że wyrok Sądu II Instancji w sprawie o alimenty skazał powoda na dalszą beznadziejną egzystencję i dalsze pogarszanie zdrowia (k.4). Z prezentowanego stanowiska strony powodowej wynika zatem, że niniejsze (już drugie) powództwo w sprawie odwołania darowizny jest w istocie środkiem dalszego kwestionowania przez powoda m.in. niekorzystnego dla powoda wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 18.11.2014r. Z takim stanowiskiem strony powodowej nie można się zgodzić, a wskazywane przez powoda okoliczności faktyczne stanowiące podstawą niniejszego powództwa w żaden sposób nie wyczerpują hipotezy normy prawnej zawartej w art. 898 § 1 k.c.

Trudno uznać ze pozwany w sposób rażąco okazuje niewdzięczność wobec powoda, jeżeli powód po zakończeniu pierwszej sprawy o odwołanie darowizny nie zwracał się w ogóle do pozwanego o pomoc, co zresztą sam zaznaczył w swoich zeznaniach. Z zebranego materiału dowodowego wynikało, że jedynym sposobem poszukiwania przez powoda pomocy finansowej, oprócz jednego listu skierowanego do pozwanego w lutym 2008r. było wytoczenie dwóch postępowań sądowych przeciwko pozwanemu. Nie sposób zatem zgodzić się z twierdzeniem powoda, że pozwany w sposób nieuzasadniony odmawia pomocy podczas gdy powód kieruje do pozwanego prośby o pomoc z wykorzystaniem jedynie drogi sądowej, z pominięciem nawiązania z pozwanym jakiegokolwiek kontaktu bezpośredniego.

Powód upatruje rażąca niewdzięczność pozwanego, w tym, że pozwany nie poczuwa się do pomocy powodowi. Niewątpliwie rażąca niewdzięczność może polegać na zaniechaniu działań obdarowanego wobec darczyńcy, jeżeli bliska więź pokrewieństwa wymagałaby jednak podjęcia działań aktywnych, polegających zwłaszcza na zapewnieniu darczyńcy (osobie bliskiej) stosownej pomocy w jej sprawach osobistych (wyrok Sądu Najwyższego z 19 marca 2009 r., III CSK 307/08, LEX nr 492154). Jednak w ocenie Sądu zachowanie pozwanego w świetle stwierdzonych okoliczności faktycznych nie wyczerpuje znamion rażącej niewdzięczności. Nie bez znaczenia ma fakt, że powód swoim działaniem i samodzielną decyzją wprowadził się niejako w stan niedostatku, na który obecnie się powołuje i żąda od pozwanego wsparcia. Autonomiczną i samodzielną bowiem decyzją powoda było zaniechanie uprawy i dalszego prowadzenia gospodarstwa rolnego, sprzedaż części ruchomości stanowiących składniki gospodarstwa, darowanie gospodarstwa swojemu bratu i w konsekwencji opuszczenie rodzinnej miejscowości. Z zeznań samego powoda wynika ponadto, że zwracał się do pozwanego o pomoc finansową tylko raz w lutym 2008r. i od tego czasu do chwili obecnej nie miał z pozwanym żadnego kontaktu, oprócz uczestnictwa obu stron na rozprawach sądowych. Zatem dla oceny odmowy przez pozwanego pomocy finansowej bratu w lutym 2008r. jak i dalszego braku aktywności pozwanego w życiu osobistym powoda nie bez znaczenia pozostaje zdaniem sądu postawa samego powoda. Nie można przy tym zgodzić się z powodem, że nie może podjąć zatrudnienia z uwagi na stan zdrowia oraz wiek. Powód nie posiada bowiem orzeczonej całkowitej niezdolności do pracy, a decyzją z dnia 22.10.2015r. zaliczony został do stopnia niepełnosprawności lekkiego (k.79). Ponadto sam powód w piśmie z dnia 20.10.2015r. podkreślił, że przed dniem

17.04.2015r. nie był zarejestrowany w PUP w Ś. bowiem i tak nie przysługiwałby mu żaden zasiłek (k. 23). Podkreślenia wymaga dodatkowo, że powód nie zwracał się o pomoc do swoich sióstr, co z resztą jednoznacznie podkreślił w toku pierwszej sprawy o odwołanie darowizny uzasadniając to tym, że skoro brat dostał coś za darmo to powinien to zwrócić (k.86 akt I C (...)). Takie zachowanie powoda zdaniem sądu nie jest odzwierciedleniem rzeczywistego poszukiwania pomocy (finansowej) lecz próbą odzyskania utraconego gospodarstwa rolnego, co również wskazywał powód w toku pierwszej rozprawy sądowej zeznając, że „chciałbym z powrotem gospodarstwo bo nie jest wykluczone, że zostanę eksmitowany z powodu zaległości czynszowej” (k.85v akt I C (...)). Powyższe obawy powoda są wciąż aktualne bowiem powód w toku niniejszej sprawy zeznał, że cały czas ciąży na nim zadłużenie alimentacyjne oraz czynszowe. Podkreślenia należy, że od rzeczywistego istnienia niedostatku oraz przyczyn tego stanu, o czym Sądowi nie sposób rozstrzygać w niniejszym postępowaniu, stwierdzić należy, że okoliczność ta może stanowić jedynie przesłankę do wystąpienia z żądaniem o dostarczenie świadczeń alimentacyjnych, w żadnym razie nie można jej traktować jako rażącej niewdzięczności, która uzasadniałaby odwołanie darowizny. Z uwagi na powyższe roszczenie powoda należało oddalić jako bezzasadne (punkt 1 wyroku).

Na marginesie można jedynie zwrócić uwagę, że skoro pozwany wciąż odmawia powodowi pomocy, a więc rzekoma rażąca niewdzięczność trwa co najmniej od chwili wydania niekorzystnego dla powoda wyroku Sądu II Instancji w sprawie o alimenty, na co zwracał uwagę powód w piśmie z dnia 27.04.2016r. (k.89), to tym samym późniejsze wyzbycie się przez pozwanego przedmiotu darowizny nie zwolniłoby i tak odpowiedzialności pozwanego z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia. Jeżeli zużycie lub utrata przedmiotu darowizny nastąpiły po tym, jak obdarowany okazał rażąca niewdzięczność wobec darczyńcy, to okoliczność ta nie ma wpływu na odpowiedzialność obdarowanego na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 898 § 2 k.c.). Tym niemniej przyjmując nawet hipotetycznie, iż pozwany byłby zobowiązany do zwrotu przedmiotu darowizny to nie bez znaczenia pozostawałyby wówczas nakłady jakie poczynił pozwany na przedmiot darowizny i które to podlegałyby niewątpliwie rozliczeniu w oparciu treść art. 408 k.c. Z uwagi zatem na wartość poczynionych przez pozwanego nakładów, co było już przedmiotem rozważań sądu w sprawie o sygn. I C (...), wątpliwym byłaby rzeczywista skuteczność roszczenia powoda o zwrot przedmiotu darowizny, co najistotniejsze nie poprawiłaby jego sytuacji finansowej.

Pozwany posiadał legitymację bierną w niniejszej sprawie, gdyż z istoty odwołania darowizny wynika, że może ono mieć miejsce tylko w stosunku do obdarowanego. Jeżeli przyczyną odwołania darowizny jest rażąca niewdzięczność względem darczyńcy, to uzasadnia ona odwołanie darowizny wyłącznie wówczas, gdy takiej niewdzięczności dopuścił się obdarowany. W niniejszej sprawie powód przedmiotową nieruchomością obdarował brata R. i to do niego skierował oświadczenie o odwołaniu tej darowizny. R. S. w dniu 03.06.2015 r., wyzbył się darowanej mu przez powoda nieruchomości, którą pod tytułem darmym przekazał na rzecz zony C.(k. 71-74). Powód prawidłowo skierował w dniu 24.08.2015 r., powództwo zmierzające do zwrotu przedmiotu darowizny brata i to on jest w sprawie biernie legitymowany na podstawie przepisu art. 407 k.c. w zw. z art. 898 § 2 k.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym w sytuacji nieodpłatnego rozporządzenia przez obdarowanego przedmiotem darowizny na rzecz osoby trzeciej, to na tę osobę przechodzi obowiązek zwrotu przedmiotu darowizny w razie skutecznego jej odwołania (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1992 r., III CZP 142/91, OSNC 1992/7-8/130; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2011 r., III CSK 137/10, Lex nr 1084562).

O kosztach sąd orzekł na podstawie art. 98 i art. 99 k.p.c. Z uwagi na wynik procesu pozwanemu należały się poniesione przez niego koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł w oparciu o treść § 2 ust. 2 w zw. § 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz koszty opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł (punkt 2 wyroku).

O kosztach (brutto) nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu sąd orzekł na podstawie § 2 ust. 3 w zw. § 6 pkt. 6 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności

adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (punkt 3 wyroku).

SSO Jan Bartniak